

Eleştirilere cevap

RIFAT N. BALI

Birikim'in Aralık 2003 sayısında yer alan makalemin Atilla Akar Bey ile Fehmi Kuru Bey'i infiale sürüklediğini görmekteyim. En çok öfkelenen Akar'ın uzun itiraz yazısı şahsıma karşı doğrudan veya "arif olan anlar" türünden envai çeşit suçlamalarla dolu. Aslında bu yazı "komplo teorisi nedir?" sorusunu soran herkese rahatlıkla "işte budur" diye gösterilebilecek bir örnek metin. "Örnek metin" olmasının sebebi ise çok basit. Bir komplo teorisinde yer alması şart olan aktörler ve bu aktörleri biraraya getiren ilişki ve illiyet ağı bu metinde mevcut: İsrail Devleti, İsrail'in İstanbul Başkonsolosluğu ve nihayet bu aktörlerle ilişkili olduğu imâ edilen "Türkiye'nin çok farklı kesimlerinden 19 aydını fişleyen", bununla da yetinmeyerek "seviyeli bir yazıdan çok sanki bir yerlerden alınmış ya da bir yerlere yazılmış rapor dili intibai veren" esrarengiz makalenin müellifi bendeniz.

Sayın Akar'ın bana söyleyeceği çok şeyi var. Bunlar arasında en başta geleni şahsımla İsrail'in İstanbul'daki diplomatik temsilcileri arasında bir ilişki veya illiyet rabitası olduğunu "arif olan anlar" üslubuyla imâ eden satırları. Atilla Bey bununla da yetinmeyip kamuoyuna şu ihbarda bulunmakta: "Şahsım dahil bu 19 kişilik listede birinin burnu dahi kanasa kimlerin sorumlu tutulacağı da böylelikle netleşmiştir." Bunun nedeni de, kendi satırlarından okursak, komplo teorisyeni yazarlarını, "listeler tutarak bir yerlere hedef gösterme" m. Atilla Bey'in bu "ihbarı" bana, 1999

yılında Sabetaycılığı konu eden bir kitap eleştiri yazım nedeniyle başlayan ve *Virgöl* dergisinin sayfalarını birkaç sayı boyunca işgâl eden bir diğer polemik hatırlattı. O polemik esnasında ileriki yıllarda komplo yazarı ve komplo teorileri websitesi yöneticisi olacak olan bir gazeteci dergiye yolladığı ancak yayınlanmayan e-posta iletilerinde şahsımla ilgili benzeri bir ihbarda bulunuyor ve şöyle yazıyordu: "başıma gelebilecek her türlü menfi hadiseden de Rifat Bali'yi sorumlu tutacağımı ilân ediyorum." Komplo teorisyenlerinin korkulu rüyası haline gelen bendenizin karanlık ve gizli ilişkilerini engin ve kıvrak zekâsıyla anında çözerek beni deşifre ettiği için sayın Akar bir millî görevi yerine getirmiştir. Kendisine ne kadar teşekkür edilse azdır.

Atilla Bey "komplocu avcılığı"na çıkan bendenizin *Birikim* dergisini bu "özel çabama âlet ettiğimi" ileri sürmekte. Atilla Bey'i epç hayal kırıklığına uğratacağım. Bu makaleyi kendi inisiyatifimle hazırlayıp *Birikim*'e sunmadım. Tam aksine komplo teorisyenleri konusundaki rahatsızlığımı dile getiren ve "bu konuda herhalde en iyi sen yazabilirsin" sözleriyle benden bir yazı hazırlamamı rica eden dergi editörü Sayın Abdullah Onay'ın ricasını kırmamak için hazırladım.

Sayın Akar'ın komplo teorisyenliğinin yanı sıra zihinleri okuma melekesine de sahip olduğunu görüyorum, zira Ortadoğu uzmanı siyaset bilimcilerinin alanı olan "İsrail Devleti-Filistin

Özerk Yönetimi ihtilafı” konusunda hiçbir zaman, hiçbir ortamda yazılı veya şifahi tek satır fikir beyan etmememe rağmen benim, kendi deyişimiyle, “İsrail’de Şaroncu-Siyonist klik’e sempati ile baktığımı” keşfetti. Doğrusu bravo...

Sayın Akar komplo teorileri üretmede epey beceri kazandığı için makalemdeki kimi cümlelerimi nevi şahsına mahsus ince zekâsı ile çarpıtıyor. İşte örneği. Makalemin kapanış paragrafı şöyle:

“Sağcı kesimin zihinsel dünyasını esir almış böylesi ideolojik bir tavır alma, bu kesimin propagandacılığını yapan ‘kanaat önderleri’ni muhatap alıp ırkçı ve faşist propagandalarının daha geniş bir izleyici kitlesiyle buluşmasına imkân veren bir medya âlemi, ‘Düşünceye Özgürlük’ veya ‘Irak’ta Savaş Hayır’ eylemlerinde aynı propagandistlerle birlikte ortak hareket etmede herhangi bir ahlaki engel görmeyen sol-liberal-demokrat referanslara sahip entelektüel bir grubun mevcudiyeti gibi değişik etkenler nedeniyle komplo teorisyenleri ve ajitatif teorilerinin çok uzun yıllar boyunca Türk kamuoyunda rağbet göreceği aşikârdır.”

Atilla Bey yazısında bu paragrafımı ustalıkla bir kurgu hilesiyle şöyle alıntılanmakta:

“Bay Bali yazısının son paragrafında ‘aynı propagandistlerle birlikte ortak hareket etmede herhangi bir ahlaki bir engel göremeyen sol-liberal-demokrat referanslara sahip bir aydın sınıfı’ni da ‘düşünceye Özgürlük’, ‘Irak’ta Savaş Hayır’ dediği için suçluyor ve böylelikle kimlerin kulvarında koştuğunu bir kere daha kendi ağzından itiraf etmiş oluyor.”

Bir ilüzyonist kadar usta olan Atilla Bey bu kurgusuyla “Düşünceye Özgürlük, Irak’ta Savaş Hayır” eylemlerine katılanları bu tavırlarından dolayı suçladığımı ilân etmekte! Doğrusu gene bravo. Bir komplo teorisyeninden bu el çabukluğu, maharet ve ustalık beklenebilirdi zaten.

Atilla Bey şahsını başka komplo teorisyenleriyle kıyaslamadığını söylemekte. Zihinleri berraklaştırmak için *Gerçek Hayat*’ın 31 Ekim 2003 tarihli sayısında yer alan mülakattaki izahata gerek göstermeyen şu ibret verici sözlerini bir daha okuyalım :

“Eğer bir kişi dünyaya sıradan bakıyorsa ortalarında “aydınım” diye hiç dolaşmasın! Bu anlamda komplo teorisi kurmak dünyanın en zor işidir. Bilgi, zekâ ve önsezi gerektirir. Sağlam bir mantık

gerektirir. Sıradışı bir beyin gerektirir. Bazıları aklına eseni söylüyor olabilir, ama beni bağlamaz. Komplo teorilerine direniş tamamiyle psikolojiktir ve alışageldik düşünce kalıplarını kıramayanların zafiyetidir. Ayrıca her şeyin olduğu gibi komplo teorisinin de kalite[li]si ve kalitesizi vardır. Ben kalitelisini yaptığımı inanıyorum.”

Akar komplo teorileri yazmak ve bu cevabi metni hazırlamak için harcadığı zamanının yüzde birini komplo teorilerini bilimsel bir şekilde inceleyen yerli ve yabancı kaynakları okumaya ayırsaydı yazdıklarının ne derece gülünç olduğunun farkına varırdı. Bence fevkâlade farkındadır ama “komplo teorisyeni” konumuna terfi ettiği için mesleğinin gereğini yerine getirmek zorunda. Yani sürekli paranoyayı yaygınlaştıran yeni teorileri okumak ve bu teorileri sadık Türk okurları için yeniden üretmek zorunda. Öteden beri bu tür kitaplara meraklı bir çekirdek okur kitlesinin mevcudiyetinden cesaret alan Atilla Bey mesleğinin icaplarını yerine getirmek için hayal gücünün sınırlarını zorlayarak en uçuk komploları ardı ardına sıralayabilir. Ancak Atilla Bey ne *Birikim* okurlarıyla ne de nevi şahsına münhasır “aydın” tanımıyla Türkiye’nin aydın sınıfıyla alay etme hakkına sahiptir.

Komplo teorileri ve teorisyenlerini inceleyen makalem bu alanda Türkiye’de yayımlanmış onlarca köşe yazısı ve makaleden sadece bir tanesidir. Yurtdışında ise yayımlananlar sayısızdır. Bu telif ve yabancı incelemelerin ortak sonucu benim vardığım sonuçtan hiç farklı değildir: Komplo teorileri aşırı sağın bir hastalığı olup bu ideolojinin tüm belirleyici vasıflarını taşır. Yani ırkçılık, faşizm, paranoya ve anti-semitizmle malûl bir bakış. Sayın Akar kendini “sol gelenekten gelen” biri olarak tarif ediyor. Olabilir ancak beni geçmişi değil, bugünkü kitapları ilgilendiriyor. Atilla Bey’in kitapları maalesef son derece sorunlu kitaplar çünkü, istediği kadar aksini iddia etsin, Amerika ve Avrupa’daki neo-faşist çevrelerde egemen olan tüm temaları kullanmakta. Kendisinin anti-semit olmadığını iddia ediyor. Belki gerçekten de değil. Ancak yeni mesleğinin icaplarını hakkıyla yerine getirmek zorunda olan Akar anti-semit temaları tartışmasız bir şekilde içselleştiren “kaliteli” ve vèlüt bir komplo teorisyeni olarak mesleğinin hiç de

övünülecek bir yanı olmayan bu vasfını, kerhen de olsa, kabullenmeli. Kabullenmeli zira çoğunluğu aşırı sağcı Amerikan kaynaklarından alıntıldığı ve de kendi yorum ve görüşlerini ilave ettiği komplo teorilerinin neredeyse tamamı ortak bir teze dayanmakta: İsrail Devleti ve Siyonizme hizmet etmeyi amaçlayan bir grup Yahudi'nin "Dünya Hâkimiyeti" tasarısını gerçekleştirmek üzere komplolar hazırlamakta olduğu. Aynen anti-semitizmin temel eseri, Adolf Hitler'in Yahudi Soykırımını gerçekleştirmesinde esin kaynağı olan ünlü düzmece *Siyon Önderleri'nin Protokolleri* kitabının ana temasında olduğu gibi... Anti-semit olmadığını iddia eden Akar *Derin Dünya Devleti Gizli Doktrinin Küresel Efendileri* (Timaş Yayınları, İstanbul, 2003, 4 baskı) kitabında *Siyon Önderleri'nin Protokolleri*'ne yer vermekte. Sözde nesnel bir bakış sergileyerek *Protokoller*'in gerçekliliğinin "tartışmalı" olduğunu belirtmekte. Bu bölümün sonuç paragrafında ise yarım yüzyıldan fazla bir zamandan beri düzmece olduğu, anti-semitler hariç, tüm dünya tarafından kabul edilen bu kitap hakkındaki kanaatini şöyle dile getirmekte: "Bütün bunların sonucunda protokoller tartışmalı özelliğini bugün de korumaktadır. Gerçekliği veya sahteliği üzerine kimse kesin kanıt ileri süremektedir." (s. 93) Böylesine bir bakışa sahip Akar'ın kitaplarında yer alan ve mektubunda alıntıldığı anti-semit olmadığına dair birkaç cümlelik beyanlarını ben bir ileri görüşlülük olarak kabul ediyorum. Bu cümleleri ileride haklı olarak kendisine yöneltilebilecek muhtemel "anti-semitizm" suçlamalarına karşı önceden aldığı, yeri ve zamanı gelince kullanacağı bir önlem olarak yorumluyorum. Bu sadece Akar'a özgü bir yöntem değil. Günümüzde anti-semit söylemi geçmişin popülist ve lumpen üslûplu kalemşörlerine kıyasla oldukça rafine, "bilimsel" ve ince bir üslûpla sürdüren yazarların metinlerinde âdeta bir sigorta poliçesi gibi "aman sakın beni yanlış anlamayın, ben anti-semit değilim, anti-semitizmi kınıyorum" cümlesi bir şekilde yer almakta.

Sayın Akar ve diğer komplo teorisyeni meslektaşları 1960-70'li yıllarda nefret, paranoya ve anti-semitizm propagandasını olanca güçleriyle sürdüren ve böylece kendilerinden sonra gelen birkaç

neslin zihin dünyasını zehirleyen aşırı sağcı yazarların bu içler acısı mirasını ikibinli yıllarda daha rafine bir şekilde sürdürmekte kararlılar. Nefret ve ırkçılık üreten bu paranoya edebiyatının günümüzde ve gelecekte canlı kalması için genç kuşakları zehirlemeye devam etmekte son derece kararlılar... Bu alanda yayımlanan her kitabın birkaç baskı yapmasını sağlayan bir sadık okur kitlesinin mevcudiyeti de zaten kendilerine bu misyonlarını gerçekleştirmek için yeterli enerji ve heyecanı veriyor.

Sayın Fehmi Kuru'nun itirazına gelince.

Sayın Kuru her ne kadar Atilla Akar'a benzer bir şekilde birçok kere anti-semitizme karşı olduğunu dile getirmişse de 11 Eylül 2001 eylemiyle ilgili yayınladığı Taha Kıvanç imzalı köşe yazılarının bir bölümü komplo teorilerini dile getiren yazılar. Bu yazılarından derlediği *11 Eylül O Kader Sabahı...* kitabı Amerika ve Avrupa'daki aşırı sağcı kesimler ve Arap ülkelerindeki anti-semit çevreler tarafından dillendirilen komplo teorilerini tekrarlayan, alıntılan, nakleden yazılarıyla yoğun. (Örneğin s. 47-49, 53-55, 65-67, 89-91, 105-107). Bunu ilk tespit eden de ben değilim. Bizatihi Kuru bir yazısında "Yönetime yakın bir Amerikalı akademisyen dostu"nun komplo teorilerini tekrarlamasından dolayı kendisini "ayıpladığını" ve "yeterince araştırma yapmamakla suçladığını" yazıyor (s. 53). Sayın Kuru 11 Eylül ile ilgili yazılarından birinde kullandığı kaynak, adı kredi kartları yolsuzluğuna karışmış Amerikalı neo-faşist Lydon LaRouche'un yazıları (s.48-49). Ancak bu kaynağı kullanırken Kuru, LaRouche'un neo-faşist bir şahsiyet olduğunu esgeçerek, onu "ABD sisteminin adını 'Komplocu'ya çıkararak dediklerine dikkat edilmemesini sağladığı" yorumuyla takdim ediyor ve böylece okurlarını yanıltıyor. Amerika'da yayımlanan kitapları dikkatle takip eden Kuru'nun bir LaRouche uzmanı olan Dennis King'in *Lyndon LaRouche and the New American Fascism* kitabından haberdar olmaması imkânsız zira kitap oldukça eski. 1989 yılında yayımlanmış. O kitaba bir göz atarsa kaynak olarak dikkate aldığı LaRouche hakkında epey bir bilgi edinebilir. Sayın Kuru komplo teorilerine olan zaafı nedeniyle Atilla Akar'ın kitabını okurlarına tavsiye etmede de herhangi bir

beis görmemekte. Bunu da hiçbir yanlış anlamaya mahal vermeyen ve komplo teorilerine genel bir meşrûiyet ve ciddiyet sağlayan bir yaklaşımla yapmakta. Bunu anlamak için okurlarına yeni kitaplar tavsiye eden 14 Aralık 2003 tarihli yazısındaki şu satırlarına bir kere daha bakmak yeterli:

“Timaş Yayınları birkaç yıldır “Komplo” diye dudak bükülen konulara açıklık getiren kitaplar da yayınlıyor. İyi de yapıyor. İsterseniz, “Bu uçuk-kacak adamlar neler anlatıyor?” ilgisizliğiyle okuyun, isterseniz “Acaba, olayların ardında göze batmayan yönler var mı?” merakıyla, bir şey fark etmiyor: Sonuçta zihninizin açıldığını hissediyorsunuz, olaylar daha bir anlam kazanıyor gözünüzde. Atilla Akar’ın Timaş’tan (Tel.: 212-5138415, faks: 212- 5124000) yeni çıkan “Komploların Yüzyılı-Yüzyılın Komploları: Emperyal Satrancın Entrika Hamleleri” kitabı, dünyanın yakın tarihine ‘bir başka gözle’ bakmayı amaçlayan bir çalışma. Hâlâ dosyası kapanmamış eski olaylar yanında, George W. Bush ve ekibinin kahramanı olduğu yenileri de ele alınıyor bu kitapta. İsrail ile ABD arasındaki girift ilişkiler çemberinde gelişenleri, bir mâcera romanı heyecanıyla okuyorsunuz.”

Sayın Kuru bir “kanaat önderi”nden beklenen “okurlara kitap önerme” görevini, aralarında 11 Eylül ile ilgili kendi kitabı da yer alan Timaş Yayınları’nın “Yaşadığımız Dünya Dizisi”nden çıkan komplo teorisi kitaplarını gönül rahatlığıyla tavsiye ederek yerine getirirken kuşkusuz bu yazarların neler yazdıklarının fevkalâde farkındadır. Üstüne üstlük bu tür kitapları okuduktan sonra “zihninizin açıldığı”nı da ilâve edebilmekte. Nefret, paranoya ve anti-semitizm üreten komplo teorisyeni yazarların bu nevi kitaplarını “zihin açıcı” kitaplar olarak tavsiye eden Sayın Kuru 27 Eylül 2001 tarihli yazısında istediği kadar ironik bir üslûpla “komplo teorilerine sakın kanmayın” ikazında bulunsun maalesef hiç de ikna edici değil. Sayın Kuru’nun bu çok yakın tarihli “tavsiye yazısı”nı unutmaz veya görmezlikten gelmez isek şayet, anti-semitizmi kınayan yazılarının inandırıcılıklarının oldukça kuşkulu olduğunu kabul etmemiz gerekir. Sayın Kuru’nun izaha oldukça muhtaç bir diğer yazısı ise daha eskilere dayanmakta. 1995 yılında yayınladığı ve daha sonra *Taha Kıvanç’ın Not Defteri* (Timaş Yayınları, İstanbul, 2000) kitabında yer verdiği bir köşe yazısı Yahudi

Soykırımı ile ilgili. Sayın Kuru bu yazısında ‘80’li ve ‘90’lı yıllarda Amerika, Kanada ve Fransa’da aşırı sağ çevreler tarafından “bilimsel araştırma” kisvesi altında ortaya atılan “Soykırım’a uğramış Yahudilerin sayısının abartıldığı”, “Gaz odalarının uydurma oldukları”nı savunan ve bilimsel literatürde kısaca “Soykırım inkârı” olarak tanımlanan neo-nazi tezleri dile getirenler arasında yer alan Robert Faurisson’dan şöyle söz etmekte:

“Benzer bir olay, 1980 başlarında, Nazi Almanyası’nda Museviler’in toplu kırma uğradıkları inancına ciddi darbeler indiren bir Fransız araştırmacı etrafında kopan gürültü sırasında yaşanmıştı. Robert Faurisson adlı araştırmacı, Nazi Almanyası’nda Museviler’e uygulanan siyasetle ilgili bilgileri sorgulayan kitaplar yazıyordu. Ona göre Hitler’in gaz odaları uydurmadı; Museviler’i ortadan kaldırmak için sistemli bir çaba olmamış, Hitler, dini veya etnik sebeplerle insanların öldürülmesi konusunda kimseye talimat vermemişti; bunları Siyonistler uydurmuşlardı ve İsrail de siyasi-mali çıkarları için kullanmaktaydı...”

Demir leblebi gibi iddialar değil mi? Bu tür iddialar, tahmin edilebileceği gibi, dünyanın her tarafında ‘anti-semitik’ olmakla veya Yahudi düşmanlığıyla suçlanabilecek kişilerin kaleminden yıllardır çıkıyor. Faurisson’a da aynı yaftayı yakıştırmakta ve ders verdiği üniversite ile ilişkisini kesip arşivlerde araştırma yapmasını engellemekte gecikmediler... Faurisson ‘öteki’ idi nasıl olsa...” (a.g.e., s. 62).

Neo-nazilerin savundukları “Soykırım inkârı” tezlerine sanki bilimsel tezlermiş gibi sütunlarında yer veren, Robert Faurisson gibi bir anti-semit yazarı Yahudilerin gadrine uğramış bir “öteki” olarak takdim etmede beis görmeyen, Nazilerin sınıai bir metodoloji ve titizlikle icra ettikleri Yahudi Soykırımı gerçeğini bir “inanç” olarak tanımlayabilen Sayın Kuru’nun Taha Kıvanç imzasıyla yayınladığı yazılarda sergilediği bakışında çok ciddi ve kökten bir değişiklik yapması gerektiğine inanıyorum. İnaniyorum zira “Yaşadığımız Dünya” aynı adı taşıyan Timaş Yayınları dizisinden kitaplarını yayınlatan yazarların sandıkları ve/veya okurlarını ikna etmeye uğraştıkları gibi gizli emellere sahip bir avuç mültimilyarder Amerikalı Yahudi’nin Tek Dünya Devleti’ni tesis etmek için hükümetleri parmaklarında oynattıkları bir dünya değil...